HAKKA SAYGI AHDE VEFA

HÜR BİLEK

İŞÇİNİN, ESNAFIN ve KÜÇÜK SANATKÂRIN GAZETESİ

YIL: 1. — SAYI: 6 İDAREHANE: ANKARA CADDESİ İZZETTİN HAN No. 22 TEL: 24008 CUMARTESİ 22 MAYIS 1948 FİATI 10 KURUŞ

Esnaf Odaları kanunu tadil edilecek

Esnaf, Esnaf odalarının kaldırılmasını dört gözle bekliyor.

4355 Sayılı kanun bu günün ihtiyaçlarına uymadığından kanuna verilecek yeni şekil üzerinde Ankarada müzakereler devam ediyor.

Ankara (Özel) — 4355 sayılı esnaf odaları kanununun bugünkü şartlara uymaması ve odalardan beklenilen faydanın temin edilememesi bütün esnafın şikâyetini mucip olmakta idi. Bu konu, gerek İstanbulda, gerekse burada uzun tartışmalara ve dedikodulara sebebiyet vermiştir. Kanunun tadili ile, Esnaf Odalarına yeni bir şekil verilmesi veya odaların tamamen kaldırılması fikirleri çarpışmaktadır. Diğer taraftan Esnaf Odalarının olduğu gibi muhafazasını isteyen bir zümre daha mevcuttur.

Bu mevzu C. H. Partisi ve Ticaret Bakanlığı tarafından aylardanberi incelenmekte idi.

Esnaf Odalarının vaziyetini tetkik edip bir karara varmak üzere Ticaret Bakanlığı; İstanbul, Ankara, İzmir, Erzurum, Bursa, Gaziantep Esnaf Odaları umumî kâtipleriyle idare heyetlerinden ikişer kişiyi Ankaraya çağırtmıştır. Ticaret Bakanlığında bu mümessillerle Ticaret, Ekonomi ve Çalışma Bakanlıkları umum müdürlerinin de iştirak edecekleri bir komisyon kurulmuştur. Öğrendiğime göre Ticaret ve Ekonomi Bakanlıkları arasında bir görüş farkı hasıl olduğundan, bu toplantıdan bir netice umulmamaktadır. Diğer taraftan Esnaf Odalarından gelen mümessiller, sıfatlarına halel geleceği için komisyonda bir karara varmak büsbütün güçleşmektedir.

Esnafın arzusu, esnaf odalarının tamamen kaldırılması, buna mukabil Esnaf Odasının, yeni, Esnaf Cemiyetlerinin federe edilmesi suretiyle teşekkül edeceği bir federasyona bırakılmasıdır.

ESNAF VE KÜÇÜK SANATLAR DAVASI

Dr. Rebi BARKIN

Geçen asırlarda esnaflık bütün dünyada olduğu gibi bizde de bugünkü endüstrinin işini görmekteydi. Sanayi istihsal esnaflar eliyle meydana getirilirdi. O zamanki dünyanın en büyük ve en kuvvetli bir devleti olan Osmanlı İmparatorluğunun yalnız ordu ve donanma ihtiyaçları gözönüne getirilirse Türkiyenin ne kadar gelişmiş bir sanayi hayatına mâlik olduğu anlaşılır. Türkiyede istihsal yalnız miktar itibariyle değil ayni zamanda kalite bakımından da çok yüksek idi. Bugün ancak müzelerde gördüğümüz eşyaların nefasetinden ve inceliğinden bu hakikati anlamak kabildir.

Bu kadar ileri bir sanayi hayatının teşkilât bakımındanda çok mükemmel olması gerektiği tabiidir. Esnaf çok sağlam meslekî teşekküller etrafında sımsıkı toplanmışlardı. Çarşı içinde Padişah fermanlarının geçmediği zamanlar olmuştur. Her işyeri ayni zamanda bir mektep idi ve buralarda kalifiye işçiler yetişir, çıraklar kalfalığa, yükselir, kalfalara büyük merasimle peştimal kuşatılır ustalık rütbesi tevcih olunurdu. Mamullerin kalitesinin bozulmamasına, işe hile katılmamasına son derece itina olunur, esnaflık şerefi ve itibarı her şeyden üstün tutulur, ve bu kaidelere riayetsizlik edenler şiddetle cezalandırılırdı.

Makinenin keşfine ve bir istihsal vasıtası olarak kullanılmasına kadar esnaf teşekküllerindeki bu sağlamlık devam etti. Makineyi evvelâ Avrupa kullanmağa başladığından ve istihsalde miktar ve bunun neticesi olan ucuzluk hâkim olup kalite düştüğünden bizde de esnaf teşekkülleri gevşemeğe ve bozulmağa başladı. Esnaflık dünyanın geçirdiği iktisadî ve içtimaî değişmelerin zarurî neticelerine karşı duramadı fakat gelenekler çok kuvvetli olduğundan esnaf arasındaki birleşme tamamile yok olmadı. Esnaf bütün güçlüklerle mücadele etti ve daima cemiyetler etrafında toplanabildi. Bu hal bugüne kadar devam etmiştir.

Bizde esnaflık Tanzimattan sonra hızla bozulmağa doğru gitmiştir. Eski tertip bir güdümlü ekonominin icabı olan gedikler (yani istihsalin tahdidini temin için her iş kolunda muayyen iş yerlerinden başkasına ezdirilmemesi) liberal ekonomi nizamı karşısında artık devam edemez hale geldi ve sürünerek ta Meşrutiyete kadar yaşadı. İttihad ve Terakki hükümeti zamanında gedikler ilga olundu, eski esnaflığın dayandığı bütün esaslar çöktü, fakat buna rağmen esnaflık varlığını muhafaza etti.

Meşrutiyet inkılâbından sonra esnafları teşkilâtlandırmak yolunda büyük gayretler sarfedildi. Cumhuriyet devrinde de esnaflar daima meslekî teşekküller etrafında toplandılar ve kendi halimize göre kuvvetli cemiyetler teşkil ettiler. Bu cemiyetler bilhassa karşılıklı yardımlaşma esasına dayanıyordu. Esnaf hastahanesi bu gayretlerin mahsulüdür. 50 yataklı ve tam teşekküllü bir sağlık yurdu olan bu hayırlı müessese sırf esnafın verdiği paralarla kurulmuş ve esnafın yardımile yaşatılmıştır.

Ancak esnaf cemiyetleri karşılıklı yardımlaşma dışında meslekin ilerlemesi, çırakların iyi yetiştirilmesi, istihsalin ve esnaf iş hayatının tanzimi, meslekî varlığın muhafazası için devlet üzerinde tesir yapılması gibi faaliyet gösterememiştir. Meselâ Cumhuriyet devrinde başlayan sermaye ve sanayileşme hareketleri karşısında esnaflığın geçirdiği tehlikeyi, küçük sanatların düştüğü zor durumu halledecek çareler ve tedbirler düşünülmemiş, hükümeti bu yolda kararlar almağa sevkedecek teşebbüslerde bulunulamamıştır.

Meşrutiyet inkılâbından beri gelip giden hükümetler esnaflık ile daima ilgi gösterdiler. Her devirde talimatname, nizamname ve kanun şeklinde hükümler ihdas olundu. Bunların hiç biri esnaflık işlerini hakkile tanzim edememiş, esnaf bütün Cumhuriyet devri boyunca daima bir huzursuzluk ve sıkıntı içinde yaşamıştır. Bunun sebebi sermaye ve büyük sanayi karşısında esnaf ve küçük sanatların hakiki mevkiinin, sosyal ve ekonomik vazifelerinin kesin olarak tâyin edilmemiş olmasıdır.

1936 senesinde çıkan iş kanunu memleketteki istihsal hayatını yalnız endüstri cephesinden ele almış ve bu kanunun şümulünü 10 kişiye kadar işçi çalıştıran işyerlerine kadar teşmil ederek bundan küçük işyerlerine el sürmemiştir. 10 kişiden az işçi çalıştıran yerler ise esnafların ve küçük sanatkârların sahasıdır. Besbelli, devlet bu sahayı başka mevzuat ile tanzim etmeği düşündü. Gerçek iş kanununun çıktığı yıl küçük sanatlar işinin ele alınmasına lüzum hasıl olmuş ve o sene Ankarada bir (Küçük sanatlar kongresi) toplanmıştır. Bu kongreye o zamanki İktisad Vekâleti tarafından hazırlanan küçük sanatlar kanunu tasarısı getirilmiş, tasarının hazırlanmasını icab ettiren sebebler makul bir rapor halin-

(Devamı sahife 4 de)

Amerika, memleketimizin el sanayii mamullerinden ithal etmek istiyor.

Yurdumuzun muhtelif bölgelerinde vücuda getirilen çeşitli el sanayii mamullerinden, mahallin özeliklerini taşıyanlarının ihracının mümkün olup olmadığı Amerikan Ticaret Ateşeliği tarafından Ticaret ve Sanayi Odasına sorulmuştur. Böyle bir imkân sağlandığı takdirde memlekete döviz teminine yarıyacak olan bu işin, ayni zamanda el sanatkârlarımızın da kalkınmasına büyük yardımı dokunacağı tahmin edilmektedir. Ancak bu mamullerin ihracı derpiş edilen memleket piyasasında bir ilgi çekebilmesi için mahallin hususiyetlerini taşıyan bizatihi kıymeti olmasa dahi bir yabancı için alâka uyandıran ve harcıâlem olmıyan el ve ev sanayii mamullerinden bulunması lâzımdır.

Ticaret Odasının büyük bir ehemmiyet verdiği bu hususta Esnaf Odasının da iştigal ettiği mevzular dahilinde olanlar hakkında mütalâası sorulmuştur.

Ticaret ve Sanayi Odası ile Esnaf Odası şu hususları tetkik etmektedirler.

1 — Bu mamullerin evsafı, tahminî olarak yıllık istihsal miktarı ve ihraç edilebilecek kısmı, fiyatları (Bu malların cins ve nevileri hakkında fikir edinilmek için evsafının kısaca tarifinden başka mümkünse fotoğraflarının da gönderilmesi.)

2 — İhraç imkânları sağlandığı takdirde istihsalin ne nisbette arttırılabileceği.

(Devamı sahife 3 de)

Gücenmecce Yok!

YİNE O!

Geçenlerde Ç. Bakanlığına şöyle bir dokunuvermiştik.

Mevzu, San Fransiskoda toplanacak olan Milletlerarası Çalışma Konferansına gidecek işçi ve işveren delegelerin seçimi idi.

Mesele yine o mesele!

Hatırlarsınız. Bu seçim için Çalışma Bakanlığı 5 Mayısta seçim bölgelerine tamim ve yönetmelik göndererek, 17 Mayısta İstanbul Bölge Çalışma Müdürlüğünde seçim yapılacağını bildiriyordu.

İstanbul İşçi Sendikaları Birliği bu vaziyet karşısında seçimin yetişmiyeceğini bir telgrafla Bakanlığa arzetmiş ve tehirini istemiş Bunun üzerine Bakanlık, aday bildirme gününü 10 Mayıstan 12 Mayısa bıraktığını cevabî telgrafında bildirmiş.

Adaylar seçildi

17 Mayıs geldi geçti. Ve tabiatile seçim yapılamadı.

Yine otobüsü kaçırdık.

NOKTA

Grev yasağı kaldırılacak mı?

Ankarada bu hususta bazı mahfiller müsait görünüyor ve Meclisten böyle bir kanunun kolayca çıkabileceğini söylüyorlar

Ankara (Özel) — 1936 tarihli İş Kanunu grev ve lokavt'ı katti olarak yasak etmiş bulunmaktadır. Fakat kanunun grevi yasak eden bu maddesini müteakip maddede grevin tarifi gayet muğlâk ve uzun bir şekilde yapılmıştır. Bu mevzularda ihtisas sahibi kimselerin söylediklerine göre İş Kanunumuzun yasak ettiği grev bütün dünya memleketlerinde yasak olup adına da kaba grev denilmektedir. Toplu olarak iş bırakmak mânasına gelen grev İş Kanununun 18 inci maddesinde yazılı ihbar mühletlerine riayet edildiği takdirde hiç bir cezayı müstelzim olmaması icabeder. Bugünkü iş şartlarına göre mecburi tahkim ve uzlaştırma esasına göre iş ihtilâflarının hallinin de hemen hemen imkânsız olduğu kabul edilmiş bulunmaktadır. 1947 senesinde kabul edilen 5018 numaralı kanuna istinaden kurulan sendikalar grev yasağı yüzünden beklenilen inkişafa kolay kolay erişememiştir. Sendikalar Kanununun Mecliste müzakeresi sırasında bazı milletvekillerinin grev meselesi üzerinde ısrarla durdukları ve grevsiz sendikaların yaşayamıyacakları ileri sürdükleri hatırlardadır. Bir senelik tecrübeler de bunu göstermektedir.

Kendisile görüştüğüm ilgili bir zat bana şunları söyledi:

"Grevin fayda ve mahzurları herkesçe bilinmektedir. Grev siyasî maksatlarla kullanıldığı takdirde memleket için çok tehlikeli neticeler verebilir. Fakat lüzumunda ve şuurlu bir şekilde seyrek olarak tatbik edilirse grev serbestisinden korkmaya mahal yoktur. Esasen grevin mütekabili olan lokavt da grev ile beraber serbest bırakılacağından bu iki silâh bir muvazene tesis eder. Esasen Türk işçisinin aklı selimine ve şuuruna güvenmek lâzımdır. Amerikan işçisi İkinci Dünya Harbi boyunca memleketlerinin menfaatlerini gözeterek nasıl greve teşebbüs etmemişlerse, Türk işçisi de ayni şekilde hareket edecek kadar asildir".

Kendilerile temas ettiğim diğer bazı zevat da buna yakın fikirler ileri sürmüşler ve Meclisden böyle bir kanunun kolayca çıkabileceğini beyan etmişlerdir.

İş ve İşçi Bulma Kurumunun Mekanik kursu sona erdi.

Kursu bitirenlere, Feshane fabrikasında Salı günü merasimle diplomaları verildi.

Kurs mezunları derhal fabrikaya alındılar

Kursu bitiren işçiler

İş ve İşçi Bulma Kurumunun, Defterdarda Feshane Fabrikasında açtığı mekanik kursu bir senelik çalışma devresini tamamladığından kurs talebelerine 18 Mayıs salı günü diploma verilmiştir. Kurumun bu maksatla tertiplediği törende Vali muavini Rüştü Ökten, Eyüp kaymakamı, İktisat Fakültesi Dekanı Prof. Ziyaeddin Fındıkoğlu, Feshane Fabrika Müdürü Ömer Lütfü Sugan, Md. Muavini Hamdi Mocan, Bölge Ç. Md. K. Tilkicioğlu, İş Sigortaları Müdürü Nedim, İş ve İşçi Bulma Kurumu Md. Raşit, İşçi Sendikaları Birliği Başkanı ile gazeteciler ve daha bir çok davetliler hazır bulunmuşlardır.

Törene, Feshane Fabrikasının mızıka takımı refakatinde kurs öğrencilerinin söyledikleri İstiklâl marşı ile başlanmış ve bunu müteakip kursu birincilikle ikmal eden işçi aşağıya aynen aldığımız nutkunu söylemiştir:

Değerli büyüklerim, sevgili hocalarım.

Arkadaşlarım adına konuşmak şerefi bana düştü. Bundan duyduğum sevinci ifade ile sözlerime başlamama büyüklerim elbette ki izin verirler.

Daha küçükken hayatın binbir müşkülü olduğunu büyüklerimizden ara sıra işitir, masal sanırdık. Fakat geçim zorluğunu, tattık, okuma güçlüğü nedir bunu çok küçük yaşlarımızda sınadık. Binbir sebep tesiri altında okuyamaz hale geldiğimizi anladık. Ekmek paramızı kendi gücümüzle kazanmak, ailemize yardım etmek, hattâ aile geçindirmek zorunda kaldık. Feleğin sillesini körpe yaşımızda yedik. Eğer Çalışma Bakanlığının İş ve İşçi Bulma Kurumu ile defterdar Fabrikası önümüze çıkmasaydı elimizden tutmasaydı muhakkak ki daha çok silleler yiyecek ve hiç şüphesiz bu acı tokatların tesiri altında daha fena hallere düşecektik. Düşmedik, cemiyetin kurtarıcı eli İş ve İşçi Bulma Kurumu oldu. Defterdar Fabrikası da hâmimiz.

Bir senedir hem çalıştık, hem kazandık, kapıdan içeri girdiğimiz zaman hiçbir şey bilmiyorduk. Gözlerimiz yaşlı idi. Şimdi

(Devamı sahife 3 de)

ÇOCUKLAR İÇİN SİGORTA

Ankara — Türk Eğitim derneği Yenişehir lisesi ilk kısım okul aile birliği önemli bir teşebbüse girişmiş ve çocuklar için yeni bir sigorta sistemi kurmuştur. Buna göre ailenin seçeceği bir şahıs hiç bir formaliteye tâbi olmadan sigorta âkidi olabilecek ve bu şahsın, ölümü veya malulİyeti halinde, çocuğa tahsil müddetince ayda en az elli lira, yani senede 600 liralık bir yardım yapılacaktır.

OKUYUCULARIMIZA

İşçiler, iş hayatında her gün çeşitli müşküllerle karşı karşıya bulunmaktadırlar. Sigorta haklarının aranması, İş Kanununun yanlış tatbikatından doğan zararları telâfisi, işten çıkarılma hallerinde alınacak tedbirler bu müşküllerin bazılarıdır.

Hürbilek okuyucularının hukukî ihtiyaçlarına cevap vermek maksadile gelecek sayıdan itibaren bir sütun açacaktır. Bu sütunda okuyucularımızın karşılaştıkları müşküllerin halli için yollar gösterilecek ve sorulan her şeye cevap verilecektir.

Ankara Motorlu Taşıt ve Garaj İşçileri Sendikasının Kongresi

Sendikanın yeni idare heyeti

Ankara (Özel) — Ankara Motorlu Taşıt ve Garaj İşçileri Sendikasının ilk Genel Kurul toplantısı 16 Mayıs pazar günü Halkevi salonunda yapıldı. Kongreyi, Sendikanın eski Başkanı Fehmi Erol kısa bir hitabe ile açtıktan sonra, İşçi Sigortaları Kurumunun işçi üyesi Rahmi Alp kongre başkanlığına seçildi.

Yönetim Kurulunun 6 aylık faaliyet raporu ile denetleme raporu ve gelir gider cetveli matbu olarak bütün üyelere dağıtılmıştı. Bu raporlar üzerinde bir çok işçiler söz aldılar ve bazıları üyelere yapılan yardımların az olduğunu belirttiler. Neticede raporlar kabul ve yönetim Kurulu ibra edildi. Bir çok tartışmalardan sonra yeni senenin tahmini bütçesi şu şekilde kabul edildi: Gelir, 7600 lira. Çeşitli giderler, 2975 lira (Sendikanın avukat ücreti bu rakama dahildir). Gelirin % 50 si olan 3800 lira üyelere yardım ve geri kalan 825 lira da ihtiyat akçası ve üyelerin kültürel gelişmelerine sarfolunmak üzere ayrılmıştır.

Bütçe tasdik edildikten sonra toplantıya yarım saat ara verilmiş ve seçime geçilmiştir. Yeni İdare Heyeti şu şekilde teşekkül etmiştir:

Otobüs garajından Fehmi Erol, Şerif Kayral, Tevfik Erdal, Bayındırlık garajından Halis Özkıpçak, Otobüs garajından İbrahim Özışın, Maliye garajından Hüsamettin Yurdakul, Hüsrev Servan, Havayollarından Mem-

(Devamı sahife 4 de)

Bir Tatlı Canı Kalmış...

Yazan: T. SEVEN

Esnafın haline Allah acısın! Çünkü artık kolun yanında itibarı kalmadı. Harb yıllarında vuranı, para yapanı oldu. Eskileni, sıfırı tüketeni oldu. Hangisi daha fazladır, Allah bilir. Şimdi o çürüm devri geçti, işin havı tersine döndü, içinde esnaf azmanı kesilip kalantor tüccarlıkta karar kılanları zaten o camiadan ayrılıp gitti, fakat geri kalan fakir fıkara esnafın üzerinde günahkârların bıraktığı leke kaldı, esnaf denildi mi halk muhtekir sayıyor, kömürün fiyatı mı yükseldi, (vay hain kömürcü!), et yine mi fırladı (vay insafsız kasap!). Halbuki fiatları yükselten perakendeci fıkaralar değildir, onlar perde: yırtık, pejmürde bir perde! O perdenin arkasında oynayanlar var, hem de oyunların envaını, zeybek mi istersin, harmandalı mı istersin, kazaska mı istersin hepsi var. Bunlar görünmez. Görüneni fıkara esnaf, bunlardan müteşekkil camianın teşkil ettiği yırtık ve pejmürde perde! Ama basiret sahibi o perdenin yırtıklarından arkada oynanan oyunları görür, fakat görüp de bir şey yapabilir misin? Ne gezer! Perdenin arkasındaki türlü oyunların curcunası devam edip gider, bütün kabahati de yıkık dükkânın önüne iki çuval kömür koymuş kömürcünün, çengeline sıska bir koyun asmış kasabın, dükkânında sıçanlar zıplayan fıkara mahalle bakkalının! Gerçek esnafın haline Allah acısın, çünkü kuldan ona acıyan kalmadı.

***

1943 senesinde bir kanun çıktı: meşhur 4355 sayılı esnaf odaları kanunu! Bu kanuna göre bütün esnaf odaya kaydolacak, kaydiye parası verecek her yıl da aidat ödeyecek.

Kanun, esnafı tarif ediyor: İster seyyar ister sabit olsun, yalnız veya çıraklarile beraber çalışan, işi sermayesinden ziyade emeğine dayanan ve kazancı ancak maişetine kâfi gelecek derecede olan kazanç erbabına esnaf denilir. İşte tam bizim yukarıda târif ettiğimiz fıkralar. Demek devlet bunları düşündü, bir kanun çıkardı, bunları oda mı, salon mu ne ise, bir yerde toplayor, bunların ahvali ile ilgileniyor, ne alâ! Esnafın eskiden cemiyetleri vardı, bu cemiyetlerle iyi kötü yardımlaşma yapıyordu, hattâ esnaf hastahanesi bile bu cemiyetlerin elele vermesile kurulmuştu. Ama madem ki şimdi devlet elile oda kuruluyor, cemiyetlere ne lüzum? Esnaf ümidle odaya koşuyor. Evet bunların halleri dumandır. Hastalanırsa bakanı edeni yok, ölürse çoluk çocuğuna sürünmek düşer, sigortaları (ya hafız!) sigortasıdır. Elbette oda bunlara çare bulacak!

Böylece hemen odaya koşuyorlar, kayıtlarını yaptırıyorlar, ilk yıl da aidatlarını severek veririler, fakat bir de bakıyorlar ki iş umulduğu gibi değil! Oda bir devlet dairesi olarak kurulmuş, mükellef bir daire! Bu daire işe başlıyor, İstanbuldaki esnafın tasnifi mi dersin, iş yerlerinin tasnifi mi dersin, sermayelere göre sıralama mı dersin, her malûmat var: Ne ararsan bulunur, derde devadan gayri! Evet her şey var, fakat esnafın derdine deva yok. Odaya kim ne diyebilir? Kanunla ve sirkülerle Ticaret Bakanlığı tarafından kendisine verilmiş görevleri mükemmel surette yapıyor, herhangi bir devlet dairesinden daha mükemmel! Ama esnaftan toplanan paralar hep oda masraflarına gidiyor, esnafa da hava almak kalıyor. Oda masrafları 120.000 lira, esnafa da yardım parası olarak 1500 lira!

***

Bu hali gören esnaf tekrar cemiyetlerine dönüyor, çünkü esnaf hastahanesi yıkılmak üzere! Esnafın sayısız dertlerinden hiç değilse birini bu hayırlı müessese karşılıyor. Hasta olursa ona bakacak var, yatağa düşerse orada yatabilir. Esnaf bir gayrete geliyor 31 cemiyet kuruluyor, ama Oda yine aidatını almakta berdevam. Şimdi esnaf bir yandan Odaya para verecek, bir yandan cemiyete! öte yandan da işler bozuk gidiyor, ortalık kesat, eski iş yok, dükkân kiraları artmış, belediye zabıtası ortalığı haraca kesmiş, küfeni bir karış dışarı çıkardın ver 10 lira, tente iki parmak aşağı sarkmış ver 15, dükkânında örümcek ağı gördüm ver 30! Tutturabildiğine!

Esnaf neyeye yetiştirsin? Odaya aidatını veremiyor. Ama Oda müthiştir. Hele parayı verme! Eh, ne olur? Ne mi olur, cezası var. Ne kadar? Yüzde on mu? Yirmi mi? Elli mi? Hayır! Bir misli mi? Hayır! Tam üç misli ceza! 5 lira vermedin mi oldu 15! Bunu görünce battı balık yan gider, diyorlar hiç vermiyorlar. Esnaf aleyhinde 15000 takip dosyası icra dairelerinde birikmiş! Odanın esnaftan dört yüz bin liraya yakın alacağı varmış. Devlet bu! Alacağına şahindir. Paçaları sıvıyorlar, ve yansın edip borçlulara çullanıyorlar. Ankaraya gelen bir esnaf heyeti (Esnafın artık yatağını yorganını haczediyorlar!) diyor. Ama dört yüz bin liraya yakın alacak yatak yorgan'a nasıl ödenir? Bunlar da haczolunca fıkara esnafın bir tatlı canı kalacak!

İşçi görüşü ile ücretli hafta tatili

Türkiyede endüstri, çalışma şartlarının düzenlenmesi ve işçilerimizin yaşama seviyelerinin yükselmesile gelişebilir. Son zamanlarda iş hayatımızda, ferahlatıcı yeni yeni kararların alındığını memnuniyetle öğreniyoruz.

Bu arada, sayın iki milletvekili tarafından, iş kanununa tâbi iş yerlerinde ücretli hafta tatili yapılması için Büyük Millet Meclisine bir önergo verildiğini de sevinçle karşıladık.

Çünkü parasız hafta tatili ve bunun gibi dini ve milli bayramlarda, işçilerimize çalışmadıkları günlerde bir şey verilmemesi zaten kazancı az olan işçilerimizi, cidden müşkül durumlarda bırakmakta idi. İş hayatının bellibaşlı temel taşlarından sayılan bu gibi mühim konuların ele alındığını ve en kısa bir zamanda işçilerimize tatbikatta da bilfiil yardımlar sağlamasını, [illegible] etmekteyiz. Bu sebeple sayın Milletvekillerine teşekkür ederiz. Fakat bu husustaki görüşlerimi Hürbilek sütunlarında açıkca belirtmek isterim. Verilen önerge öğrendiğime göre işçilerin paralı hafta tatilinden faydalanmaları için dört yıl gibi uzun bir müddet bir iş yerinde çalışmaları ve ayrıca yılda 280 gün de çalışmağı şart koşmaktadır.

Bu önerge böylece kabul olunursa, [illegible] işçilerimize gerçek faydası [illegible]. Çünkü iş yerlerinde 4 yıl devamlı olarak çalışma imkânı pek de kalmamaktadır. İş verenlerin bir kısmı [illegible] paralı hafta tatilinden faydalanacak bir dereceye gelen işçilerini birer bahane ile ya işinden çıkaracak veya kendiliklerinden işlerini terke mecbur bırakacaktır. Bugünkü iş kanununu da buna çok müsaittir.

Diğer yandan, iş yokluğu bahanesile işlerini tasfiye veya içinde tensikat yapan işyerleri, ekseriya bu gibi işçileri tercih edecektir.

İşten çıkan işçiler başka bir iş yerinde işe geçseler de o iş yerinde de yeniden 4 yıl gibi uzun bir devre çalışabilirlerse çalışacaklar, sonra paralı hafta tatiline hak kazanabileceklerdir.

Yılda 280 gün çalışmağa gelince, burada da bilfiil kaydına ve tatbikatta ne büyük müşkülâtlar çıkaracağına temas edeceğim. Bir yıl 365 gündür, 52 günü hafta tatili, 13 gün de dini ve milli tatil günleridir. Bir çok iş yerleri bu günlerde çalışmazlar. Geriye kalan 300 günün 280 gününü işçiler bir yılda çalışmak mecburiyetindedir.

Halbuki işçi arkadaşlarımız bugünkü uygunsuz çalışma şartları karşısında hiç mi hastalanmazlar, hiç mi izinli gitmezler, hiç mi meşru bir mazeretleri çıkmaz veya işine gelemez ve yetişemez? Öyle iş yerleri vardır ki işçi ne kadar uzak yerden gelirse gelsin 2 dakika geç kaldı diye işe almazlar.

Sonra bir işçi 3 yıl devamlı olarak yılda 280 gün çalışsa ve bir yıl 280 günü dolduramasa bu haktan mahrum kalacaktır. Görülüyor ki iyi niyetlerle hazırlanan bu önerge tatbikatta işçiye umulduğu gibi bir fayda sağlamayacak belki de zararlı olacaktır.

Şu anda hatırıma gelen ve tatbikatta karşılanacak olan bazı sebebleri de izaha çalıştım. Zaten kanuni mecburiyeti olan hafta tatilinin paralı olarak kabul olunması işçiler arasında büyük memnunluklar doğuracaktır. Türk işçisinin teminatlı ve ideal bir istirahat gününe hak kazandığı aşikârdır. Ancak bu suretledir ki Türk işçisi kendi ihtiyaçlarını tatmin edecek ve milli camiadaki durumunu huzur içinde düşünmek imkânını elde edecektir.

Rahmi ALP

MUHTELİF HABERLER

MALTEPEDE KURULACAK SİGARA FABRİKASININ PLÂNLARI

Maltepede yeniden kurulacak olan sigara fabrikasının plân ve projeleri hazırlanmıştır. Bunlar, bu fabrikayı inşa edecek olan Amerikan firmasının mümessilleri tarafından memleketimize getirilmiş ve Tekel Bakanlığına teslim edilmiştir.

BU YILKİ ÇAY REKOLTESİ 180 TONU BULACAK

Çay fabrikasının 1948 kampanyası dün başlamıştır. Bu münasebetle yapılan törende mümessiller ve kalabalık bir halk kitlesi hazır bulunmuştur. Bu yıl kuru çay rekoltesinin 180 tona baliğ olacağı tahmin edilmektedir.

ET LİMİTED ŞİRKETİ KURULUYOR

Ankara, İstanbul ve İzmirin et ihtiyacını tanzim için belediye mümessillerinin ve toptancı tüccarların iştirakiyle bugün Ticaret Bakanlığında bir toplantı yapılmış ve mühim kararlar alınmıştır.

Buna nazaran belediyelerin iştirakiyle et limited şirketi adlı bir şirket kurulması kararlaşmıştır. Şirket 2-4 milyon lira sermayeli olacak, buhranlı zamanlarda bu üç şehrin et ihtiyacını karşılıyacak, tanzim satışları yapacak ve sun'î et buhranı yaratılmasını önliyecektir. Şirket üç şehre elinde bulunduracağı 30-40 vagonla kesilmiş et sevkedebilecektir.

PAMUK İPLİĞİ

Küçük sanat kooperatifine sanayicilerin kontenjanından kesilerek pamuk ipliği verilmesi neticesi güç durumda kalan büyük sanayiciler bir toplantı yaparak keyfiyeti Ekonomi Bakanlığına bildirmeğe karar vermişlerdir.

Bakan, şehrimizde iken bir türlü görüşmeğe muvaffak olamıyan sanayiciler, bir dilekçe ile durumu resmen Bakanlığa ulaştıracaklardır.

GARSON KURSUNU BİTİRENLERİN DİPLOMA TEVZİ TÖRENİ DÜN YAPILDI

Belediye İktisat Müdürlüğünün açtığı garson ve komi kurslarının ikinci devre mezunlarının diploma dağıtma töreni dün saat 15,30 da Taksim Belediye gazinosunda yapılmıştır. Bu sene kurslardan yüz on kadar garson mezun olmuştur.

Törende Belediye müstahdemin şefi kısa bir hitabede bulunarak teker teker takdim etmiştir. Vali ve [illegible]lanmış ve sonra mezunları teker teker tebrik edip diplomalarını Belediye Reisi Lütfü Kırdar her birine vermiştir.

Bundan sonra davetliler büfede izaz edilmişlerdir.

HASKÖY TABANCA MANTARI FABRİKASINDAKİ İNFİLÂK

Çarşamba günü intişar eden bazı günlük gazetelerde, Hasköy tabanca mantarı fabrikasının tamamen yandığına dair bir haber çıkmıştır. Yaptığımız tahkikata göre vak'a şöyle olmuştur; salı günü mantarlar ambalaj yapılırken kaza ile biri patlamış ve yakınında bulunan bir miktar patlayıcı madde ile on düzüne kadar mantarın yanmasına sebeb olmuştur. Etfaiyenin müdahalesine lüzum kalmadan yangın içerden söndürülmüştür. Fazla bir zarar olmamıştır.

DEMİR ve MADENİ EŞYA İŞÇİLERİ SENDİKASI İLE ARI CAM FABRİKASI ARASINDAKİ DAVA!

Bakırköyde borçlarından dolayı haczedilmiş Arı Cam fabrikası işçilerinin iki aylık yevmiyelerini ödemediğinden İstanbul Demir ve Madeni Eşya İşçileri Sendikasının bu fabrikadaki üyeleri namına adı geçen fabrika aleyhinde dava ikame ettiğini ve fabrikanın mevcut tesisatı üzerine hariz koydurduğunu bildirmiştik. Bu sefer öğrendiğimize göre İstanbul Demir ve Madeni Eşya İşçileri Sendikası heyeti idaresi perşembe günü yaptığı son toplantısında, Arı Cam fabrikası işçilerinden üyeleri olmayanların hak'arının da korunması için nizamnamelerinin (45) inci maddesine istinaden karar almış ve bu hususta avukatlarına talimat vermiştir.

MESELELER:

Ücret Meselesi

— 1 —

Yazan: Lektör A. TAHSİN BALKANLI

İşçinin kalkınması uğrunda attığımız ilk adımlar dolayısiyle üzerinde ehemmiyetle durulması gereken bir nokta da ücret meselesidir. Bu mevzuda muhtelif usullere rastlamaktayız ki, bu metodların tetkiki ve ayni zamanda iktisadî ve sosyal bir karakter taşıyan ücret probleminin incelenmesi, mustakil bir etüde mevzu teşkil edecek derecede ehemmiyetlidir. Biz burada bu meselenin yalnız ana hatlarına temas etmekle iktifa edeceğiz.

Muayyen bir tarife göre, ücret, işçi bakımından sarfettiği emeğin gelirini, iş veren bakımından ise maliyet masraflarının bir kısmını teşkil eder. Bu itibarla işçinin gayesi, emeğinin gelirini arttırmak, iş verenin gayesi de maliyet masraflarını düşürmek veya bu masrafları hiç olmazsa, piyasanın mamullerine biçtiği fiatın üstüne çıkarmamaktır. Bu görüş farkı, bilhassa buhranlı zamanlarda, sermaye ile emek arasındaki mücadelelerin başta gelir bir sebebini teşkil eder. Halbuki ücret, işçi ve iş veren bakımından iki ayrı görüşle mütalâa edilmiyerek, istihsalin bu iki büyük ortağından birinin diğerine verdiği tabii bir pay olarak kabul edilecek olursa ve emek de ortaklardan birinin ortaklığa getirdiği bir sermaye olarak telâkki edilirse çok daha uzlaştırıcı bir neticeye varmak mümkün olur. Bilindiği gibi, iktisadî bir istihsal, istihsal yerlerinin, âletlerin, makinelerin ve ham maddelerin kullanılması suretile insan emeğinden doğar. Nasıl ki insan emeği katılmadan her hangi bir istihsal tasavvur edilemezse, istihsal yerleri, makineler, âletler ve ham maddeler temin edilmedikçe, sadece insan emeğinden doğacak bir istihsal mümkün görülmemek icabeder. Eskiden bir kimsenin tek başına istihsal ettiği mamuller, kendi emeğile yine bazı iptidaî âletlerin ve maddelerin birleşmesi suretile elde edilirdi. Halbuki insanların yaşayış şartlarını kolaylaştıran ve değiştiren teknik terakkilerden sonra, bir tek kişi bugünkü modern tesisatı temin edebilse dahi bunları işletebilmek için diğer insanların emeğinin katılmasına muhtaçtır. Aynile, lüzumlu âletlere, makinelere ve ham maddelere sahip olmayan bir insan da, sadece kendi emeğile, bugünün icaplarına göre müstahsil bir vaziyete geçemiyeceğinden bunları temin eden sermayeye muhtaç bir durumdadır. O halde ücret, iş veren bakımından ortağı olan emeğin tabiî bir payı olarak telâkki edilmeli ve işçi sarfettiği emeğin bir kısmından diğer istihsal vasıtalarını temin eden ve muhtelif rizikolara katlanan sermayenin faydalanması lâzım geldiğini kabul etmelidir.

Bu karşılıklı anlayış, sermaye ile emek arasındaki işbirliği zihniyetinin gelişmesine yardım edeceği gibi, birbirine muhtaç olan bu iki müstahsil eleman arasındaki münasebetlerin tanzimini de bir haylikolaylaştırır.

İşçi ile iş veren zaviyesinden incelediğimiz ücret problemini, bir memleketin iktisadî şartlarile çok yakından ilgili bulunan istihsal bakımından mütalâa edecek olursak yüksek ücret ve düşük ücret mefhumlarına rastlar ve bu iki mefhum arasındaki farkı çok daha bitaraf bir görüşle mütalâa etmek imkânını elde etmiş oluruz.

Bir nazariyeye göre işçilere yüksek ücret verilecek olursa, halkın, muayyen bir kısmının satın alma gücü fazlalaşacak ve dolayısiyle istihlâkin artması suretile umumî refah da yükselecektir. İlk bakışta mantıki görülen bu nazariye zannedildiği kadar faydalı değildir. Zira, ücretlerin artmasile ayni nisbette maliyet masrafları da artar ve yine ayni nisbette hayatın pahalılaşması karşısında işçinin satın alma gücü eskisinden farksız bir seviyede kalır. Filhakika Amerikalılar, işçilere, diğer memleketlere nazaran çok daha yüksek ücretler vermeğe muvaffak olmaktadırlar. Bir çok kimseler bu imkânı, Birleşik Amerika Cumhuriyetlerinin tabii servet kaynaklarına ve iç pazarlarının genişliğine atfetmektedirler. Bu iki eleman her ne kadar millî refahın artmasında büyük bir rol oynarlarsa da Amerikalıların ödiyebildikleri yüksek ücretlerde başka sebepler de aramak icabeder. Bu sebeplerin başında, bir taraftan Amerikadaki işçilerin kalifiye olması, diğer taraftan da Amerikan sanayiinin ilmî esaslar dahilinde organize edilmiş olması gelir. Bu iki üstünlük, rasyonel bir çalışmayı mümkün kılar ve bu sayede randımanı yani verimi artan işçilere daha yüksek bir ücret verilmesi kabil olur. Esasen yüksek veya düşük ücret mefhumlarını işçinin randımanile muvazi olarak mütalâa etmek icabeder. Bunu çok basit bir misalle izah etmek mümkündür. Bilfarz 300 kuruş yevmiye alan bir işçi muayyen bir mamulden günde 10 parça imal ederse bir parça başına 30 kuruş işçilik isabet eder. Ayni mamulden günde 30 parça imâl eden bir işçiye yevmiye olarak 600 kuruş veriliyorsa bir parça başına düşen işçilik 20 kuruştur. Bu takdirde 300 kuruş yevmiye alan işçinin randımanı düşük 600 kuruşalanın ise randımanı yüksektir. istihsal bakımından birinci işçinin her ne kadar ücreti düşükse de istihsal ettiği mamulün işçiliği pahalı, ikincisinin ise ücreti yüksek, halbuki istihsal ettiği mamulün işçiliği ucuzdur.

İşçiliği pahalılaştırmak yolile ücretleri yükseltmek, maliyet masraflarının yükselmesine dolayısile fiatların artmasına sebebiyet vereceğinden hem işçinin hem de diğer sınıfların satın alma gücü azalacaktır. Halbuki alacağı yüksek ücrete ve diğer yardımlara rağmen kalifiye işçinin temin edeceği fazla istihsal, işçiliği ucuzlatacağından, dolayısile maliyet masrafları inceceğinden bundan hem işçi hem de diğer sınıflar faydalanmış olacaktır.

Say'ın ilmî esaslar dahilinde organize edilmesi her ne kadar işçinin randımanın artmasında kuvvetli bir âmil ise de bu mevzuda işçilere de terettüp eden mühim vazifeler vardır. Bu vazifelerin başında muayyen bir zanaati seçmek ve bu zanaatte karar kılmak yolile kalifiye bir işçi olmak gelir. Aynı zamanda işçilerin muayyen bir iş yerine bağlı kalmayı tercih etmeleri icabeder. Zira, iş şartları ve diğer istihsal vasıtaları her fabrikada az çok birbirinden farklı olduğundan bir işçi muayyen bir fabrikaya ne kadar uzun müddet bağlı kalırsa randımanı o nisbette artar. Demek oluyor ki işçinin randımanının artması için, işçiye düşen vazife, mesleğinde sebat etmek ve kalifiye olmaya çalışmak, iş verene düşen vazife de işletmesini ilmî esaslar dahilinde organize etmektir. Esasen kalifiye bir işçiden fazla randıman alınması ancak işletmenin ilmî esaslara göre organize olmasına bağlı bulunduğu gibi ilmî organizasyon prensiplerinin tatbiki de, işletmede ehliyetli ve kalifiye işçiler kullanmak suretile mümkündür.

Maalesef memleketimizde ne işçilerin büyük bir çoğunluğu kalifiye olmanın kendilerine ve umumi istihsale temin edeceği faydaları henüz tamamen kavramış bulunmakta ne de işletmelerin ekseriyeti ilmî organizasyonun hem kendilerine hem de memleketin iktisadî ve sosyal bünyesine sağlıyacağı istifadeyi müdrik bulunmaktadırlar.

Ücret mefhumunun inkişaf seyrini tetkik edecek olursak insanlığın daima âdil bir ücret ölçüsü araştırdığını ve bu uğurda ileriye doğru mühim adımlar attığını görürüz.

Bu mevzuda ortaya atılan muhtelif fikirler ve yapılan mücadeleler zamanla âdil ücret mefhumunun gelişmesine yardım etmişse de bu zihniyeti paylaşan patronların yanıbaşında emeği istismar etmek isteyenler de eksik olmamıştır. Her ne kadar arz ve talep kanunu, ücretlerin, geçim seviyesi etrafında ayarlanmasında mühim bir rol oynayabilirse de ihtiyacın, açlıktan ölmiyecek kadar bir ücreti kabul etmeğe mecbur ettiği bazı bedbahtların iş piyasasında mevcudiyeti, emeğin zaman zaman istismar edilmesine sebebiyet vermişti. Zaruret ve felâketlerin önüne güç geçilen bu kudreti karşısında yine cemiyetin harekete geçeceği tabii idi.

BURSA FABRİKALARI ELEKTRİĞE KAVUŞUYOR

Bursa, (Telefon'la) — Bursa fabrikaları elektrik cereyanının kifayetsizliğinden çalışmamakta ve hattâ büsbütün tatil yapmakta idiler. Bu feci vaziyet Bursa'da bilhassa ipekli sanayide büyük bir buhran doğurmuştu. Mütemadî bir şikâyet mevzuu teşkil eden bu elektrik cereyanı işi nihayet belediyece Çekoslovakyaya sipariş edilen bir motörle önlenmişse de de, araya giren giren 7 eylül kararları yüzünden motörün gelmesi bir yıl gecikmiştir. Bugün Belediye Başkanlığına gelen bir telgrafta motörün nihayet Çekoslovakya'dan Triyeste'ye geldiği bildirilmiştir. Sanayiciler bundan dolayı sevinç içindedirler.

İŞÇİLERE DAİR BİR TAKRİR

Denizli milletvekili Hulûsi Oral, iş kanununa bağlı iş yerlerindeki işçi ücretlerine, işçilerin sağlığını koruma ve iş emniyetine, kalifiye işçi ve iş sistemlerine dair bir sual takriri vermiştir.

İSTANBUL ESNAFININ YILDA 120.000 LİRA MASRAFI OLAN ESNAF ODASINI NASIL TAŞIDIĞININ RESMİDİR

HAFTANIN YAZISI

SENDİKALARIN İŞÇİYE YAPACAĞI YARDIMLAR

İşçi Sendikaları; bir taraftan işçi haklarını korumak, diğer taraftan işçiye maddi menfaatler sağlamak suretiyle onun geçim yükünü hafifletmek için çalışmakta devam ediyorlar. Sendika idarecileri bu ağır vazifeleri yaparken bir yandan da sendikaları tehdid eden tehlikeleri önlemek mecburiyetinde kalıyorlar. En başta söylemek icap eder ki, işçi, sendikasına karşı mükellef olduğu müzaheretti tam manasiyle göstermemektedir. Bugün, ekseriyetin sendikalardan iktisadi yardımlar beklediği şimdiye kadarki tecrübelerle sabit olmuştur.

Piyasa krizleri yüzünden bir çok fabrikalar kapanmış ve yüzlerce sendika üyesi işsiz kalmıştır. Hukuki yollardan yürüyerek bu işçileri işlerine iade etmek imkânsızdır. Çünkü iflâs etmiş bir işveren fabrikasını çalıştırmağa mecbur tutulamaz. Binaenaleyh işsiz kalan bu işçilere, sendikalar yeni iş sahaları bulamadıklarına göre, mali yardım yapmak durumundadır. Memleketimizde henüz işsizlik sigortası kurulmamıştır. Sendikalar ise, bugün için yüzlerce işsiz işçiyi beslemekten acizdirler. Bu vaziyet karşısında işçinin Sendikaya karşı itimadı sarsılmaktadır. Görülüyor ki, İşçi Sendikaları manen olduğu kadar iktisaden de kuvvetli olmak mecburiyetindedir. Esasen, her teşekkül ve varlık iktisadi esaslara dayanmak suretiyle hayatını idame ettirebilir.

Sendikalar da, hukuki vazifelerine devam ederken, işçiye gözle görülür, elle tutulur iktisadi menfaatler sağlıyamazlarsa yaşama imkânlarını yarı yarıya kaybederler.

Son zamanlarda hemen bütün sendikalar bu yolda bazı adımlar atmış bulunuyorlar. İşçiye, taksitle ucuz yiyecek ve giyecek maddeleri tevzi ediyorlar. Bir başlangıç olarak bu teşebbüs ve gayretleri takdir ederiz. Yalnız, böyle münferit hamleler hem işçiyi tatmin etmekten uzak kalıyor, hem de sendika idarecilerini lüzumundan fazla yoruyor.

Bu sahada sendikalar için en verimli çalışma tarzı irtibilâk kooperatifleri kurmaktır. Kooperatif kurmak ve bunda muvaffak olmaz şüphesiz kolay değildir. Her şeyden evvel, kooperatife geniş iştirak lâzımdır.

İşçiye; hastalık, doğum, ölüm ve diğer fevkalâde hallerde yapılacak yardımlar için de aynı mülâhazalar varittir. Sendikalar bugün yaptıkları gibi topladıkları aidatla bu yardımları ilânihaye başaramazlar, kısa zamanda müflis vaziyete düşerler.

Gerek kooperatif, gerekse yardım sandığı tesisini her sendika kendi bünyesi içinde de tam mânasiyle başaramaz. Sendikaların bu hususlardaki teşebbüsleri nihayet kantin gibi küçük tesislerin vereceği faydayı temin edebilir.

Eğer İstanbul İşçi Sendikaları Birliği, üyesi bulunan 16 sendika namına bu iki teşebbüsü ele alırsa hakiki bir muvaffakiyet olur ve işçi, beklediği iktisadi menfaatleri görerek sendikasına bağlanır.

Bu takdirde gerek kooperatifin, gerekse yardım sandığının ortak veya aza adedi zengin olacağından geniş bir şekilde hareket etmek imkân dahiline girer. Birlik çapında kurulacak bir yardım sandığı tıpkı bir banka gibi işler. Kooperatif ise, ticari bir zihniyetle tesis edilmiş bir müessese olarak harçtan dahi müşteri celbeder; ciro o nisbette geniş ve az kârla satış yapmak mümkün olur.

Hatıra şöyle bir sual gelebilir: Sendikalar Birliğinin yardım sandığı Karaköy Palasta bir dairede yerleşirse Bakırköy, Beykoz, Eyüp gibiuzak semtlerde oturan işçiler nasıl gelip gidecekler?

İşçi sigortaları kurumu Karaköy palastadır. Buraya nasıl gelip gidiyorlarsa, yardım sandığı için de ayni şekilde olur. Bu takdirde sandık talimatnamesini bütün üyeler öğrenmek mecburiyetini hisseder ve olur olmaz şeyler için sandığa gelip gitmezler.

Kooperatif için vaziyet biraz daha başkadır. Kooperatifin merkez mağazasında iğne, iplikten elbiseye kadar her şey mevcut olur. Lüzumlu semtlerde de şubeler açılır ve bu şubeler de her zaman hissedilen ihtiyaç maddeleri bulunur. İşçi, Birlikten bu teşebbüsü bekliyor.

S. SELEK

İÇ ve DIŞ OLAYLAR

İÇ OLAYLAR:

Dışişleri Bakanımız Necmeddin Sadak beklenen nutkunu bugün Sivasta söyliyecek

C. H. P. Sivas İl kongresinde bulunmak üzere evvelsi gün Sivasa giden Sivas Milletvekili ve Dışişleri Bakanı Necmettin Sadak bugün, mühim bir nutuk söyliyecektir. Dışişlerimize ait meseleleri ihtiva edecek olan nutuk, merakla beklenmektedir.

7 Eylül kararlarını tetkik ettirmek üzere Hükümet Avrupalı 2 mütehassıs getirtiyor

Hükümet, Avrupadan biri mali, diğeri iktisadi sahada tanınmış iki mütehassıs getirtmeğe karar vermiş ve Dışişleri Bakanlığı, bu hususta teşebbüslere geçmiştir. Bilhassa 7 eylül kararlarını tetkik etmek, bu mütehassısların başlıca vazifeleri cümlesindendir.

Mütehassıslar, bu kararların alındığı zamandaki mali ve iktisadi durumla beynelmilel şartları da inceliyecekler ve muhtelif sahalarda ne gibi neticeler doğurduğunu ve Türkiye iktisadiyatile iç ve dış ticaretine ve memlekette hayat pahalılığına ne dereceye kadar ve ne şekilde tesir ettiğini tesbit edeceklerdir. Mütehassıslar, raporlarında, bugün için alınabilecek tedbirler hakkındaki fikirlerini de belirteceklerdir.

İmam ve Hatip kursları açılacak

C. H. Parti Gurupunun, 2 gün önce yaptığı toplantısında din tedrisatı mevzuunun imam - hatip okullarına dair safhası konuşulmuştur. Hararetli tartışmalardan sonra imam - hatip yetiştirmek için okullar açılması fikrinden vazgeçilerek bu tedrisatın kurslarda yapılması karar altına alınmıştır.

Dünyanın en seri uçağı Ankaraya geldi

Dünyanın en seri av uçağı olan Gloster Meteor uçağı, dün İzmir üzerinden doğru Ankaraya gitmiştir. Gloster Meteor, bir hafta Ankarada kalacak ve gösteriş uçuşları yapacaktır. Uçak, gelecek hafta şehrimize gelerek, burada da bir hafta kalacak ve şehrin üzerinde uçacaktır.

DIŞ OLAYLAR:

Doksan Fabrikanın 225.000 işçisi zam istekleri yerine getirilmezse grev yapacak

General Motors fabrikaları otomobil kısmı müdürü Johnston, General Motors kumpanyasında 225 bin işçi kullanan 90 fabrikanın, ücretlerinin arttırılması talepleri üzerinde bir anlaşma olmadığı takdirde, 28 Mayısta faaliyetlerini tatil edeceklerini söylemiştir.

Johnston, şirket ile birlik arasında hâlen mevcut mukavelelerin bu tarihte sona ermesi üzerine işçilerin işlerini bırakmalarının da ihtimal dahilinde olduğunu ilâve etmiştir.

General Motors fabrikaları birliğine mensup kısımların hemen hemen yarısı, ücretlerde saat başında 25 sent nisbetinde bir arttırma yapılması hususundaki grev tasarısını daha şimdiden tasvip etmişlerdir.

General Motors fabrikalarındaki çalışmanın durması, Amerika otomobil endüstrisinde grev yapmakta olan işçilerin sayısını 300 bine çıkaracaktır.

Çin'de bir madende çalışan 92 işçi öldü

15 Mayıs gecesi Çungking bölgesinde Tienfu kömür madenlerinde üstüste vuku agelen infilâklar yüzünden 92 maden işçisi ölmüştür. Toprak altında kalan işçiler kurtarılmıştır. Başka kayıplar olduğu sanılmaktadır.

Rusya ile halledilmeyen 11 mesele

Amerika Dışişleri Bakanlığı Beynelmilel münasebetler bahsinde Rusya ile halledilemiyen 11 meselenin tarihçesi hakkında bir açıklama yapmıştır.

Rusyanın, halline yanaşmadığı bu meseleler şunlardır:

1 — Silâhların azaltılması, 2 — Atom enerjisi, 3 — Almanya ile barış, 4 — Japonya ile barış, 5 — Zindeki kıtaların tahliyesi, 6 — Koredeki kıtaların tahliyesi, 7 — Millî hükümranlığa hürmet ve diğer memleketlerin içişlerine ademi müdahale, 8 — Askeri üsler, 9 — Milletlerarası ücret, 10 — Harpte harap olmuş memleketlere yardım, 11 — İnsan hakları.

Bütün bu meselelerin hallinde Rusya tek başına muhalefet etmiş ve baltalamıştır.

Filistinde kat'i savaşlar bugünlerde başlıyor

Filistinin Yahudilerden kurtarılması için döğüşen 4 Arap devletinin devlet ve hükümet başkanları orduların kumanda birliğini temin etmek maksadiyle bir toplantı yapmışlardır. Bu toplantıda Arap devletlerinin Birleşmiş Milletler teşkilâtından çekilmesi meselesi de görüşülmüştür.

Diğer taraftan Filistinde askeri durum son derece şiddetlenmiştir. Eski Kudüste ev ev savaşlar olmaktadır. Arap kuvvetlerinde ümitler kuvvetli, maneviyat yüksektir.

Muharebelerde bir İngiliz gazetecisi bir Yahudi mitralyözcüsü tarafından öldürülmüştür.

OKUYUCU ŞİKÂYETLERİ

KÂNUNLARIN, FARKLI TATBİKATINDAN ZARAR GÖREN İŞÇİLER

Bir okuyucumuzdan aldığımız mektubu aynen neşrediyoruz:

5088 numaralı kanunla işçi gündeliklerinin 2 lirası vergiden muaf tutulmuştur. Fakat kanun her fabrikada başka türlü tatbik ediliyor. Bazı yerlerde aylıkçı işçiler bu muafiyetten istifade ettirildiği halde bazı iş yerlerinde gündelikçi işçilerden bile bütün vergiler kesiliyor. Meselâ Devlet Denizyollarının Haliç Fabrika ve Havuzları ile İstinye dokları işletmelerinde, İş Kanununun 1 nci maddesinde yazılı vasıfları haiz ola nve kendileriyle iş mukavelesi yapılan, kart basıp saat ücreti alan ve yine aynı kanunun 47 nci maddesinde yazılı sıfatları itibariyle işçi oldukları halde bu vergi muafiyetinden istifade ettirilmiyenler vardır.

İşçi gündeliklerinin kanunlara uygun olarak ödettirilmesiyle görevli, Çalışma Bakanlığının İstanbul Bölgesi Müdür ve Müfettişleri bu zavallı işçilerin bu acıklı durumlarını inceleyip haklarını sağlamayı hâlâ görevleri ve yetkileri arasında görmüyorlar mı?

Amerika, memleketimizin el sanayii mamullerinden ithal etmek istiyor.

(Baştarafı sahife 1 de)

3 — İstihsalin arttırılmasına mâni olan sebepler varsa nelerdir, bu engellerin izalesi imkânlarının bulunması.

4 — Bu mamûlleri satışa arzedebilecek olan imalâtçıların tahminî olarak sayısı,

6 — İhracata yetmiyecek kadar az olan maddelerin imalâtını arttırmak için neye ihtiyaç vardır.

Mahallî özelik taşıyan ve ihracının mümkün olabileceği düşünülen mamuller şunlardır:

Halı, kilim, keçe, ipekli Türk halıları; çeşitli el işlemeleri, Şile bezi; yazlıkçı eşyası; gümüş ve savat işleri; elmastraşcılık, cevahircilik, altın vesair kıymetli maden üzerine tezyinat; tezyinî resimler, yazılar, tezhip, kitap kapları, çerçeve ve yazı kenarlıkları; lületaşı, Hacı Beştaş taşı, sarı ve siyah kehribardan yapılan mamuller; Kütahya çinisi ve vazoları; gümüş ve telkâri işleri; pipo, tesbih, ağızlık, fildişi ve boynuz tarak, kaşık, eski yazılar muhtelif nevilerde, mühürler, divitler, hokka takımları; lüle, mark, tiftik, pamuk, yün ve ipekten dokunmuş veya örülmüş sof, aba, yün çorap, Kilis kumaşı, jakarlı ve döşemelik kumaşlar, sırmalı tesbihler, sedefli ve süslenmiş nalınlar ve akla gelebilecek diğer mamuller.

ADANA MİLLİ MENSUCAT FABRİKASI İŞÇİLERİ SENDİKASI İDARE HEYETİ

İş ve İşçi Kurumunun Kursu

(Baştarafı sahife 1 de)

ise karşınızdayız. Hepimiz bir meslek sahibiyiz. Hepimizin bileğine bir altın bilezik geçti. Bakmayın şimdi çok ince olduğu için bileziklerimiz görünmez, belki, fakat seneler sonra göreceksiniz ki bilezikler kalınlaşacak ve biz, Türk sanat hayatının başarılı birer kolları olacağız. Hocalarımızdan yakın ilgiler gördük, Ustalarımızdan bilgiler öğrendik. Teşekkür etmiyoruz. Çünkü onlardan daha çok bilgi bekliyoruz. Teşekkürümüzü onların yerini tutmak, memlekete hayırlı birer evlât, değerli birer usta olarak ödeyeceğiz.

Defterdar fabrikasından aldığımız ilk feyzi hiçbir zaman unutmıyacağız. Asırlık Feshane an'anesine sadık kalarak emek ve azminin birer timsali olarak feyzimizi her gün bir parça daha arttırarak Türk bacasının dumanını ebediyete kadar tüttüreceğiz.

Türk işçisinin ne kadar çalışkan ve zeki olduğunu ahlâk ve sanatta emsaline ne kadar faik olduğunu dedelerimiz, ağabeylerimiz yâr ve ağyâre tanıtmıştı. Biz de dünyada ün saldıracağız.

Söz veriyoruz, emekleriniz boşa çıkmayacak. İşleyen demir pas tutmaz. Bilgili, görgülü işçi de kazandığı dereceyi kâfi bulmaz. Biz daha üstün bilgi, daha üstün san'at, daha üstün başarı ülküsünü Feshaneden aldık. Türkiyede yaşatacağız.

Yaşasın Türk İşçisi, Yaşasın Türk Vatanı, Tütsün dünyada tütsün bacası.

Bundan sonra İş ve İşçi Bulma Kurumu Md. bir hitabede bulunmuş ve Kurumun vazifeleri arasında memleketteki çeşitli iş sahalarına kalifiye işçiler yetiştirmenin de bulunduğunu söyliyerek sözlerine şöyle devam etmiştir:

"Bundan evvel açtığımız ev hizmetleri, mürettiplik, Mücellitlik, Tipo Kurslarından sonra, biri mekanik kursu, diğeri de madenî eşya kursu olmak üzere iki kurs daha açmak suretile bu sahadaki hizmetlerimize devam etmiş bulunuyoruz. İki yıl gibi kısa bir zaman içinde altı kurs açılmış ve bunlar, başarı ile neticelendirilmiştir. Kurumumuz, bu başarıdaki övünme payını kısa zamanlar içinde büyük zekâ ve kabiliyetle işlerini ve derslerini kavrayan çalışkan çocuklarımıza bırakmaktadır.,,

Hatip bu kursun önemini şu şekilde belirtmiş ve sözlerine nihayet vermiştir:

"Bu kursun önemi, gençlerimizin kollarına sadece bir sanat bileziği takmakla kalmamaktadır. Gençler bir yıl içinde edindikleri bilginin semeresini de bu çatı altında kalarak toplayacaklar, hem kendi yuvaları, hem de memleket için faydalı olmak imkânını yine bu çatı altında bulacaklardır. Fabrika idaresine, bize bu imkânı verdiğinden dolayı da ayrıca teşekkür etmek isterim.,,

Vali muavini kursu bitiren 26 öğrenciye diplomalarını ve derece alanlara hediyeler dağıtmış ve misafirler ağırlandıktan sonra törne son verilmiştir.

Kursu muvaffakiyetle bitiren bu 26 işçi fabrikada derhal işe alınmışlar ve ertesi gün işçi olarak çalışmaya başlamışlardır. Kurumu, Feshane fabrikasını ve Kurs öğretmenlerini ve öğrencilerini tebrik ederiz.

RAKAMLARIN BELÂGATI KARŞISINDA

Geçen sayıda işçi sigortalarının 1947 yılı bilânçosunda yazılı rakamlar üzerinde tetkikler yaparken bu rakamların sessiz belâgati üzerine dikkati çekmiş ve bunlardan bazılarının inandırıcı ifadelerine Hürbilek sahifelerinde tercüman olacağımızı söylemiştim. O zaman işçi ailelerindeki mesud doğum fazlalığı üzerinde durmuş ve Türkiyenin genç ve hayatiyet sahibi bir millet olarak kalmasında Türk işçi camiasının büyük rol oynadığını ve bu sebepten bu kitlenin tutulması, onun'a hemhal olunması, onların üzerlerinden sefaleti, gıdasızlığı bakımsızlığı mucip olan ağır baskıların kaldırılması gerektiğini söylemiştik. Bugünkü mevzuumuz geçen haftaki iddialarla sıkı sıkıya bağlıdır. Bugün dile getireceğimiz rakamlar işçilerin ne kadar az kazandıklarını gösterir ve çektikleri maişet darlığı ve geçim sıkıntılarının hüzünlü bir ifadesidir. Bakınız rakamlar neler söylüyor:

Analık pirimi işçi gündelikleri üzerinden seyyanen % 1 nisbetinde alınmaktadır. 1947 yılında bu suretle tahsil olunan pirimlerin yekûnu 2.793.175 liradır. Demek ki bu yıl içinde Türkiye işçileri pirim, fazla mesai, çocuk zammı ve aynî yardım olarak 279.317.500 lira para kazanmışlar. Aynı yıl içindeki sigortalı işçi sayısı ise 300 bin etrafında oynamıştır. Bunu da tam olarak 300.000 kabul edelim. İşçilerin kazanç mecmuunu işçi sayısı olan 300 bine taksim edersek işçilerin bir senelik ortalama kazancı elde edilir ki bu da 931 liradır. Gündelik kazancı bulmak için bunu da (365) e taksim edelim, çıkar 258 kuruş. Bu da ayda 77 lira 40 kuruş eder! İşçi bu paradan yiyecek, kira verecek, giyinecek, odun, kömür alacak ve çoluğuna çocuğuna bakacak!

Bu olur mu olmaz mı? Bunu da bakkal dükkânlarında her gün gördüğümüz, etiketler üzerinde herkesin bildiği rakamlar söylesin!

Bizim ifade kudretimiz bu rakamların belâgati karşısında vızıltı gibi kalır. Gerçek rakamların belâgati en yüksek hatibin sözlerinden daha kuvvetlidir!

BARKIN

İŞÇİ SİGORTALARI MÜDÜRÜ ANKARAYA GİDİYOR

İstanbul İşçi Sigortaları Müdürü Nedim, önümüzdeki hafta içinden karaya gidecektir. Bay Nedimin, yakında Meclise verilecek olan "İhtiyarlık sigortası kanunu,, hakkında temaslarda bulunacağı tahmin edilmektedir.

İLÂN TARİFESİ

2 nci ve 3 üncü sayfalarda santimi 1,5, son sayfada bir liradır.

BOLŞEVİK Zindanlarında 12 SENE

Anlatan: İ. T. A. Yazan: NAZMİ SEVGEN

— Görüyorsun ya, müsavat buradan başladı. Yolcu molcu hepsi aynı kaptan, aynı yemekten yiyor. Bundan iyi memleket mi olur?. Şimdi Burjuva vapurunda olsaydın, sınıflar ayrılacak, kaliteler ortaya çıkacak, ötede zenginler, birinci mevkide dansederlerken, biz burada yine çorbaya, belki de kuru ekmeğe yatacaktık.

— Bilmem ama, Karamanın koyunu, sonradan çıkar oyunu diye bir Türk sözü vardır. Dedelerimiz bir işin sonuna bak, derlerdi. Onun için acele etmiyelim. Ben bu fakir halimle evde daha iyi yerdim. Bu da yemek mi? Bir lâhana çorbasiyle sen, doydun mu sanki?

— Sen şimdi, içindeki aci ile böyle söylüyorsun, bak, bir kere hayırlısiyle Odesaya ayak basalım da gör.

— Evet, bu gidişle tabii çok şey göreceğiz.

— Canım; sen hep işin dikine gidiyorsun, hele sabırlı ol!

Faruk ilâve etti:

— Çayı görmeden paçaları sıvamıyalım Arkadaş doğru söylüyor Ben seni bilmez miyim? Sen her şeyi pembe gören bir adamsın. Asıl sen sabırlı ol.

Tayfalardan biri üç köşeli ve saplı bir çalgı getirdi. Adı Balalayka imiş. Bize baktılar, gülüştüler. İşaretle:

— Haydi, kalkın, oynayın demek istediler.

Biz birbirimize bakıştık. Koço, oyun bilmediğimizi söyledi. Tayfa, çalmağa; Ruslardan ikisi de ortaya çıkarak karşılıklı Çastuşka denilen oyunu oynamağa başladılar. Potyomkinin makinaları homurdanıyordu. Karadenizin enginlerine daldığımızı vapurun beşik gibi hafif hafif sallanmasından anlıyordum. Tayfa neşe ve şetaret içinde Balalaykasını çalıyor, oynıyanlar da tepinip duruyorlardı. Birinci çiftler yorulmuş olacak ki ikincileri kalktı. Onlar da bir hayli hopladılar. Ben yine hayalâtımın bahri ummanına dalmış olarak, şakağımda derin derin düşünüyordum.

— Yarabbi! Ne olacak, hangi âkibete sürükleniyorum, komünistlik nedir?

Beynimi kurcalıyan binbir sualin bir türlü müsbet cevaplarını veremiyor, veremedikçe de sinirlenip duruyordum. Ruslar hâlâ tepinmekte berdevam. Sadıkla Faruk, Edirnede geçmiş bir hâdiseden bahsedip duruyorlar. Faruk, benim kadar değilse de yine sinirli.

Onun da yüzünde memnuniyetsizlik ifadesi okunuyor. Sadık, kaşarlanmış bir komünist kurduna benziyor. Bir taraftan kafamda bu tahlilleri yapıyordum.

Yatma zamanı gelmişti. Bize, altlı üstlü ikişer yatağı olan bir karama gösterdiler. Kamara deyince hakikaten bir vapur kamarası zannetmeyiniz. Tahtadan kerevet gibi birşey. Bir ot minder, o kadar. Ne battaniye ne başka bir örtü var.

Mahzur havayı islim borularından yayılan sıcaklık ısıtmasa donmağız. Bu vaziyette yataklara uzandık. Korku, heyecan, düşünce arasında uykudan ziyade bir kâbus içerisinde sabahladım.

Kipetok denilen kaynamış renkli bir su. Bir parça kuru balık, simsiyah bir dilim ekmekten ibaret olan kahvaltımızı yaptık. Bu basit kahvaltı, Sadıkla aramızda yarı ciddi, yarı lâtife olan sabah dedikodusuna ze-

TEFRİKA No. 2

min teşkil etti. Faruk hep benim tarafımda mevki alıyor. o da Sadığa çatıyordu. Sadık ezelden komünist yaratılmış gibi mütemadiyen komünizmi methü senada haz duyuyordu. Öğleye kadar vaktimiz kâh içerde, kâh güverte bu mevzu üzerinde konuşmakla geçti.

Öğle vakti yine gemiye dâvet olunduk. Rusların "Pişeno,, dedikleri şu bizim kuş yeminden, yani darıdan yapma bir bulamaç ile bir dilim kara ekmeğe fit olduk. Yemeklerdeki konuşma dereden tepedendi. Hava güzeldi. Hemen güverteye fırladık. Küçücük vapur Karadenizin ortasında bocalayıp duruyor. Güvertede dolaşırken, bir camekândan içeri baktım, bir de ne görsem?.. Kaptan, ailesi ve geminin diğer ileri gelenleri mükellef bir sofraya oturmuşlar. Dikkat ettim patatesli tavuk yiyorlar. Sadığa göz kırptım, o da sokuldu. Sessizce aşağı bakıyoruz. Çıt olsa bizi görecekler. Ben sade dikkat kesilmiştim. Salonda gözüme bir de piyano ilişti. Derken garson ikinci yemeği getirdi: Makarna... Ağzım o kadar sulandı ki, nerede ise salyalarım aşağı damlıyacaktı. Kenara çekildim. Sadık da beni takip etti. Bir tarafta büzülmüş oturan Farukun yanına gittim Fazuk'a:

— Ne gördüğümüzü bu yoldaşa sor dedim.

Sadık susuyor, önüne bakıyordu. Tekrar ettim:

— Söylesene gördüklerimizi...

— ....

— Ya susarsın... Hani sınıf, kalite farkı yoktu. Biz darı bulamacına kaşık sallarken herifler patatesli tavuk, makarna yiyorlar. Kadife koltuklarda oturuyorlar. Ya piyanoya ne dersin, senin bize anlatmak istediğin komünizmin icapları bu ise, yandık demektir. Vapurda böyle, ya Rusyada daha neler göreceğiz acaba?...

— Doğru; bunlar siyaset ve propaganda icabıdır. Ruslar dış memleketlerde böyle görünür, böyle hareket ederler. Halbuki Rusyada musavatı mutlaka vardır. Bunlara ne aldanalım, ne müteessir olalım. Bu görünüşler; başkalarını komünizme celbetmek içindir. Bunu Şevket Süreyya, bana uzun boylu anlatmıştı. Onun sözlerine güvenerek söylüyorum. bu böyledir.

Sakin sakin duran Faruk, birden coştu:

— Evet, evet... Şevket Süreyya bunları yalnız sana söylemedi, bana da... Fakat benim mantığım bunu bir türlü kabul etmiyor. Ruslar memleket dışında propaganda için iyi yer, iyi içer, iyi giyerlermiş. Masal oğlum, masal... Bu masallar, bizim gibi aptalları kandırmak, vapura kadar sokup Rusya götürmek için olsa?... Artık bu işin gizli tarafı, ilmi cimi yok. Ben böyle görüyorum. Sen dersin İhsan!...

— Amentü derim.

Faruk devam etti:

— Sadık, Allahını seversen sen bu sözlerinde hakikaten samimi misin, sen hâlâ komünizmin bir cennet yarattığına inanıyor musun? O cennetten bir parça olması lâzım gelen şu vapurdaki hale bak. Gerilik, bayağılık, sefaletten başka ne var? Kuzum; şu faraş kadar tahta kaşığı, bizim memlekette kimse eline almaz. Tahta kaşıkla yemek yeriz ama, onun da efendice olanını kullanırız. Edirnede, bizim köy tahta kaşık yokmu idi?.. Bu benim için vahşetin ifadesidir. Medeni insanlar; böyle yamyam gibi faraş kadar, pis tahta kaşıkla mı yemek yerler?... İleri medeniyetin icabı ve tezahürü bu mudur? Nerede kaldı ki biz, sözüm ona, yeni komünist oluyoruz. Bu heyûlâyı bize daha başka türlü göstermeleri lâzım gelmez mi? Söyle, Allahını seversen söyle!

— Oğlum, dedik ya, bunlar hep propaganda icapları. Kaşığın maşığın kıymeti yok. Öze bak. Şu vapurcağız uzun seferden geliyor. Ne biliyorsun, bu kaşıkları Napolidan almadıklarını.

(Devamı var)

19 Mayıs Spor Bayramı güzel geçti

Beykozda Deri ve Kundura İşçileri Sendikası ile Paşa Bahçe İspirto Fabrikası işçileri sendikasının maçları

19 Mayıs Spor bayramı Beykoz çayırında yapılmış ve çok güzel geçmiştir.

Beykoz Deri ve Kundura Sanayii İşçileri Sendikası atletizm piramit ekibi, Paşabahçe İspirto Fabrikası İşçileri Sendikası atletizm ve piramit ekibi, Beykoz Halkevi atletizm ve voleybol ekibi, mania grubu atletizm ve voleybol ekipleri arasında heyecanlı karşılaşmalar olmuştur.

MÜSABAKA NETİCELERİ

YÜKSEK ATLAMA

Birinci: B D K sanayii işçileri sendikasından Saim 1.50

İkinci: B D K sanayii işçileri sendikasından Hasan Erineşi 1.45

Üçüncü: B D K işçi sendikasından Necmettin 1.35

Ve yine üçüncü: Paşabahçe Rakı ve İspirto fabrikası işçilerinden Cahit 1,35

100 METRE KOŞU

Birinci: B D K S işçileri sendikasından Sabahattin,

İkinci: Mania gurubu erlerinden Hüseyin,

Üçüncü: B D K S işçileri sendikasından Hasan Erinesi

200 METRE

Birinci: B D K S işçileri sendikasından Sabahattin,

İkinci: Mania gurubu erlerinden Adem,

Üçüncü: Mania gurubundan Hüseyin

HALAT ÇEKME MÜSABAKALARI

Paşabahçe Rakı ve İspirti Fabrikası ile Mania Gurubu arasında yapılmış ve Paşabahçe ekibi galip gelmiştir.

BOKS MÜSABAKALARI

Halkevi Boksörlerinden Mehmet Yavuz ile, Selim Ekinci ve Hüseyin Baltacı ile Ahmet Yavuz arasında ikişer dakikalık ve üçer ravutluk gösteri müsabakaları yapılmıştır.

VOLEYBOL MÜSABAKALARI

Halkevi, Paşabahçe ispirto ve Mania gurubu voleybol takımları arasında yapılan müsabakada Halkevi birinciliği kazanarak kupayı almıştır.

Atletizm müsabakalarında B D K Sanayii İşçileri Sendikası birinci gelerek atletizm kupasını kazanmıştır.

B D K işçileri İHMRFDÖLY

B D K Sanayii İşçileri Sendikasının piramit ekibi bir çok numaralar yapmak suretiyle seyircilerin takdir ve alkışlarını kazanmıştır.

İşçiler spor gösterilerinde

B. D. K. İşçileri Sendikası üyeleri 19 Mayıs spor bayramında

BİR İŞÇİNİN 3 ÇOCUĞU DÜNYAYA GELDİ

Beykoz Deri ve Kundura Fabrikası işçilerinden Ahmet'in 15 Mayıs cumartesi gecesi biri oğlan, ikisi kız olmak üzere 3 çocuğu dünyaya gelmiştir. Üçüzlerden biri ölmüştür.

Fabrika Müdürü Bay Cahit, üçüzlerin babasına 100 lira hediye etmiş ve İşçi Sigortaları Kurumu namına da Fabrika tarafından 250 lira ödenmiştir.

Yavrulara uzun ömürler diler, anne ve babayı tebrik ederiz.

SEKİZİNCİ ÇOCUĞU DÜNYAYA GELDİ

Beykoz Deri ve Kundura Sanayii İşçileri Sendikası Yönetim Kurulu üyelerinden Salih Kır'ın 18 Mayıs gecesi bir kızı dünyaya gelmiştir. Bu suretle 8 çocuk babası olan genç arkadaşımızı tebrik eder, yavruya uzun ömürler dileriz.

8 inci çocuğu dünyaya gelen Salih Kır

SİGORTA ve TEKNİK GENEL MÜDÜR YARDIMCILIĞINA ŞÜKRÜ SOYKAN TAYİN EDİLDİ

Ankara (Özel) — İşçi Sigortaları Genel Müdürlüğünde münhal bulunan Sigorta ve Teknik Genel Müdür yardımcılarına, kurumun muhasebe müdürlüğü vazifesini gören Şükrü Soykan tâyin olunmuştur.

Esnaf ve K. sanatlar davası

(Baştarafı sahife: 1 de)

de açıklanmış ve tasarı kongrede görüşülerek son şeklini aldıktan sonra Büyük Millet Meclisine sunulmuştu. Meclisin bir iki encümeninde müzakeresi yapılan bu talihsiz tasarı her nedense hükümet tarafından geri alınmış ve o zamandanberi geçen tam 12 sene içinde bu mevzu unutulmuş ve küçük sanatlar işi her hangi bir tertip ve tanzimden mahrum kalmıştır.

1943 senesinde Ticaret Bakanlığı Ticaret ve Sanayi Odaları ve Ticaret Borsası işlerini tanzim etmeği düşünürken esnafları da oda tarafından bir teşekkül etrafında toplamağı uygun bulmuş ve işi yalnız ticaret zaviyesinden mütalâa ederek esnafları da bu mevzua dair hazırladığı bir kanun projesi içine almıştır. 4355 sayılı Ticaret ve Sanayi ve Esnaf Odaları ve Ticaret Borsası hakkındaki kanun işte bu düşüncenin mahsulüdür. O zamanlar harb yılları idi ve Ticaret Bakanlığı Büyük Millet Meclisine (Bu kanun ile ihtikârı önliyeceğim!) vadinde bulunarak projeyi Meclisden geçirmiştir. Bu kanuna göre kurulan esnaf odaları Ticaret Bakanlığının bir dairesi gibidir. Ve kanunun ihtiva ettiği hükümlerde esnaftan ziyade Bakanlığın işleri düşünülmüştür. Bir Devlet dairesi ki esnaftan topladığı para ile mevcudiyetini idame ettirir.

Kanun hazırlanırken küçük sanatlar mevzuu hiç nazarı itibare alınmamıştır. Halbuki esnaflık ile küçük sanatlar birbirinden ayrılamaz. Esnafın çoğu ise kunduracı, saraç, dokumacı, yorgancı, ağızlıkçı vesaire gibi küçük sanatkârdır.

Esnaf ve küçük sanatkârın meslek ve varlığını koruyacak himaye tedbirleri, usta ile kalfalar ve çıraklar arasındaki karşılıklı taahhüt ve vecibelerin düzene konulması, bir işçi gibi olan usta da dahil olmak üzere kalfa ve çıraklarla beraber esnafın sağlık ve sosyal sigortaları, işyerlerinin sağlık ve emniyet şartları, iş yerlerinin ve istihsal vasıtalarının sigortaları ve esnafın şiddetle muhtaç olduğu kredi işleri bugün tamamen açıktadır. Ve bu mühim konuları nizamlayan **mevzuat yoktur.**

Başta İstanbul esnafı olmak üzere 4355 sayılı kanunun uygulandığı 7 şehirdeki bütün esnaf bu kanundan şikâyetçidir. Büyük bir sıkıntı ve huzursuzluk içinde olan esnaf, bütün kabahati 4355 sayılı kanuna atfediyor. Gerçek bu kanunun hatalı bir çok hükümleri vardır ve yazık ki işleri cidden bozmuş ve anarşi yaratmıştır. Fakat kanun değiştirilse ve esnafı tazyik eden hükümleri kaldırılsa dahi huzursuzluk yine devam edecektir.

Evet, 4355 sayılı kanunun 4 senelik tatbikatından çok fena neticeler alınmıştır. Aksaklıklar ayan ve beyandır. Ancak şunu ısrarla belirtmek isteriz ki esnaflığı yalnız bir cepheden değil de esnaf ve küçük sanat erbabını türlü ihtiyaç ve dertlerile bir arada ve bütün hacmile mütalâa eden etraflı ve şümullü bir kanun hazırlatmadıkça memlekette büyük bir varlık olan ve ailelerile beraber birkaç milyonluk bir vatandaş kitlesini temsil eden esnaf ve küçük sanatkârları memnun edecek, bunlara işlerinde emniyet ve hayatlarında huzur ve biraz refah sağlıyacak bir durum yaratılamıyacaktır

Ankara Motörlu taşıt işçileri sendikası

(Baştarafı sahife: 1 de)

duh Kurnaz, Ziraî Kombinalardan Kâmil Yıldırım, Ahmet Yumrukçal, Otobüs garajından Mustafa Karaman.

Dileklere geçildiği zaman saat bir hayli ilerlemişti. Bunamen bir çok hatip söz alarak mühim dert ve dâvalar üzerinde durmuşlardır. Umumiyetle, iş hayatının teminatsızlığı karşısında alınacak tedbirlere temas olunmuş ve bu arada Ankara otobüs idaresinde yapılan haksızlıklardan acı acı şikâyet ve son hafta zarfında toptan 15 işçinin işine son verilmesi protesto edilmiştir. Bazı üyeler de, ücretlerinden kesilen % 4 tekaüdiye paralarının ne olacağını sormuşlar ve bu paraların kendilerine iade edilmesini istemişlerdir.

Kongre, bu paraların işçiye iadesi işinin ve işten çıkarılan 15 işçinin durumlarının yeni idare heyetinee derhal ele alınmasına karar vererek dağılmıştır.

Eskişehir Şeker Senaî işçileri Sendikası ana tüzüğü

(Geçen sayıdan devam)

kişi olarak genel hükümlere göre haiz olduğu yetkilerden başka aşağıda yazılı teşebbüs ve faaliyetlerde dahi bulunabilir:

a - Üyeleri adına genel sözleşmeler akdetmek.

b - Sendikaya bağlı işçilerle iş verenler arasındaki iş ihtilâflarında yetkili hakem kurullarına ve sair merciere ihtilâfın konusu hakkında mütalâa bildirmek ve hal şekli hakkında istekte bulunmak.

c - İş verenler sendikaya bağlı işçilerin ücretlerini raiçten aşağıya düşürmek teşebbüsünde bulundukları takdirde toplulukla iş ihtilâfını tetkike yetkili merci ve hakem kurullarına baş vurmak.

d - Hastalık, işsizlik ve ihtiyarlık, sakatlık ve ölüm halleri için üyelerine kanunlarla ve bazı iş yerlerinin hususî yardım hizmetlerile zaten temin edilmekte olan yardımlar dışında yardımlaşma sendikaları kurmak ve üyelerinin ve ailelerinin sigorta sözleşmeleri akdetmek.

e - Hizmet akdini ilgilendiren hususlarla genel sözleşmelerden ve meslek müşterek menfaaterinden doğan hususlarda ve sigorta haklarının aranmasında hakkını steyen üyelerine ve mirasçılarına hukukî yardımlarda bulunmak ve bunları temsilen dâva açmak ve husumet kabul etmek.

f - İşçi sigortaları Kurumu K. nu ile iş ve işçi bulma kurumu kanunu ve çalışma Bakanlığının kuruluşu hakkındaki K. nu hükümlerine göre toplanan kurullara gönderilen temsilcilerin seçimine iştirak etmek.

g - Üyelerinin ve ailelerinin meslekî ve umumî bilgilerinin arttıracak ve kültürlerini genişletecek kurslar ve konferanslar tertip etmek v boş zamanları iyi geçirmek için imkânlar sağlama.

h - Çalıştıkları iş yerlerinde ferdi randımanlarının arttırılması için iş verenlerle müzakere yapmak ve bunlara faydalı tekliflerde bulunmak.

i - Üyeleri ve aileleri yararına istihsal, istihlâk, kredi ve yapı kooperatifleri kurmak için teşebbüse geçmek.

j - Ticarî gayelerle olmamak şartile sağlık ve spor tesisleri kurmak ve işletmek.

11 — Eskişehir Şeker Sanayii İşçileri Sendikası siyasetle, siyasî propaganda ve siyasî yayın faaliyetlerile iştigal edemez ve her hangi bir siyasî teşekkülün faaliyetine vasıta olamaz. Bu sendika meslekî ve millî teşekküldür. Ve millî menfaatlere aykırı hareket edemez.

12 — Sendika gelirlerini tüzükte ve buna bağlı talimatnamede yazılı olan yerler dışında başka bir yere sarfedemez.

ŞUBELERİ

13 — Eskişehir Şeker Sanayii İşçileri Sendikasının hiç bir yerde şubesi yoktur

14 — Sendika teşkilâtı şunlardır:

a - Genel Kurulu

b - Yönetim Kurulu

c - Denetim Kurulu

d - Haysiyet Divanı

e - Temsilciler.

f - Sendika memur ve müstahdemleri

15 — Genel Kurulun görev ve yetkileri şunlardır:

a - Yönetim Kurulunun çalışma ve hesap raporlarile denetçileri murakabe raporlarını dinlemek, bunlar üzerinde görüşmek ve karara varmak.

b - Yönetim ve Denet Kurulunu bir senelik çalışmalarında ibra etmek.

c - Sendika bütçesini müzakere ve kabul etmek.

CEMİYET HAYATI:

DOĞUMLAR

Petrol Ofisi Çubuklu deposundan Veli Özkülük'ün 12 Mayısta, Vaniköy sunu gurubu ve nişasta fabrikasından İbrahim Ayaz'ın 9 Mayısta, İzmit Kâğıt Fabrikasından İbrahim Anda'ın 8 Mayısta, Aleko Dulo ve Mah. deri fabrikasından Leondi Çavuşoğlunun 7 Mayısta, Hasan B. Girişken nebati yağlar fabrikasından Hüseyin Gözenin 8 Mayısta, Beyoğlu ses salonundan Nazım Sarıyuvuzun 14 Mayısta, İzmit kâğıt fabrikasından Sabri Fayhan'ın 9 Mayısta, Darphaneden Fehmi Değirmencinin 11 Mayısta, Devlet Demiryollarından Muzaffer Bakinin 13 Mayısta, A. M. Mısırlıoğlu Boyahanesinden Ali Keskinin 12 Mayısta, İstinye Doklarından Hamdi Dügit'in 11 Mayısta, yine İstinye Doklarından Sabahattin Tığsızın 12 Mayısta, Tekel Kutu Fabrikasından Aykanın 8 Mayısta, Türk Çimento ve kireç fabrikasından İsmail Avcının 14 Mayısta ve Şişe ve Cam fabrikasından Abdullah Samuranın 13 Mayısta birer çocukları dünyaya gelmiştir.

Yavrulara uzun ömürler, ana babaya da saadetler dileriz.

İŞ KAZALARI

Tekel yaprak tütünden Hatice Baç 10 Mayısta, Anadolu Çimento fabrikasından Ahmet Kılıç 11 Mayısta, Şişe ve Cam Fabrikasından Nefise Acar 11 Mayısta, Anadolu çimentolarından Hüseyin Uzunok 13 Mayısta, Haliç fabrikalarından Cemil Şenalp 12 Mayısta, Devlet Demiryollarından Osman Akdeniz 13 Mayısta, İ. E T T den Ahmet Özer 10 Mayısta yine İ E T T den Rüstem Kuruçay 11 Mayısta, Şişe ve Cam fabrikasından Receb Uluışık 12 Mayısta, Mihail Çıkvaşvili mensucat fabrikasından İbrahim Ercan 12 Mayısta, Defterdar fabrikasından Osman Demirci 11 Mayısta, Alpullu Şeker fabrikasından Sabık Ataman 12 Mayısta, Kendir Keten T A Ş. den Hasan Çağlıyan 15 Mayısta, Şişe ve Cam fabrikasından Kadir Taymaz 13 Mayısta, Feyzi Tezis 14 Mayısta ve Nedime Levent 13 Mayısta, Haliç fabrikalarından Tahir Ruhel 11 Mayısta, Şişe ve Cam fabrikasından Receb Karavuran, Seher Saycan ve Arif Arda 17 Mayısta iş yerlerinde çalışırlarken birer kaza geçirmişlerdir.

Kazazedelere geçmiş olsun der acil şifalar dileriz.

KONFERANS

İstanbul Üniversitesi İktisat Fakültesi İçtimaiyat Enstitüsünün tertiplediği İçtimaî Siyaset konferansları serisinin 18 Mayıs salı günü Prof. Z. Fahri Fındıkoğlu tarafından verileceği ilân edilen son konferans 25 Mayıs salı gününe kalmıştır.

İktisat Fakültesi Dekanı Z. Fahri Fındıkoğlu tarafından 25 Mayıs salı günü saat 16,30 da "Sosyalizm ve İçtimaî Siyaset" mevzulu bu konferansla, içtimaî siyaset konferansları serisi sona ermiş bulunacaktır.

HÜRBİLEK

Haftalık Gazete

Sahibi: Dr. Rebi Barkın

Bu nüshada yazı işlerini fiilen idare eden: Sabahattin Selek

Dirildiği yer: Rıza Koşkun Matbaası

Basıldığı yer: Sucuoğlu Matbaası

Yıllık abonesi: 5 liradır.

Geçmiş nüshalar 20 kuruştur. Gönderilen yazılar neşredilsin veya edilmesin iade edilmez. İş ve İşçi arıyanların ilânları Parasız neşredilir.